

Architecturale en beeldende vorming
2de graad D-finaliteit
II-ABV-d

BRUSSEL

D/2024/13.758/025

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit

Dit leerplan en het leerplan Beeldende en audiovisuele vorming zijn op een gelijkaardige manier opgebouwd. De leerplandoelen in het deel 'Beeld' zijn in beide leerplannen identiek.

In het Gemeenschappelijk funderend leerplan zijn de doelen die naar Artistieke vorming verwijzen zeker een mogelijkheid om die met dit leerplan te verbinden.

Voor Kunstbeschouwing is een apart leerplan beschikbaar.

2.1.2 Samenhang over de finaliteiten heen

Alle richtingen binnen het domein Kunst en creatie vertrekken van een gelijkaardige visie op kunstonderwijs, waarbij gewerkt wordt vanuit een artistiek proces.

Leerlingen binnen de dubbele finaliteit experimenteren vooral vanuit een concrete en praktische invalshoek. Ze werken eerder gestructureerd naar een persoonlijk artistiek werk toe. Een artistiek proces richt zich vaak op een specifieke, concrete, afgebakende opdracht.

Binnen de doorstroomfinaliteit worden doelen abstracter, theoretischer en conceptueler benaderd.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en cesuurdoelen.

Het leerplan is gericht op 11 graaduren en is bestemd voor de studierichting Architecturale en beeldende vorming.

Het is de bedoeling om het architecturale en het beeldende evenredig aan te bieden. De school kan ervoor kiezen om waarnemingstekenen apart in te richten.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Architecturale en beeldende vorming en het vormingsconcept

Het leerplan Architecturale en beeldende vorming is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op het artistieke wat aan bod komt door een integratie van de culturele en sociale vorming. De wegwijzers verbeelding, uniciteit in verbondenheid, kwetsbaarheid en belofte maken er inherent deel van uit.

Culturele vorming

Culturele vorming biedt leerlingen mogelijkheden om kunst en cultuur te verkennen en te verwerken. Leerlingen onderzoeken hoe de wereld of de samenleving is en verbeelden hoe die zou kunnen zijn. Kunst stimuleert hen om met een kritische en open blik cultuur waar te nemen. Via kunst en cultuur komen ze

ook in contact met het artistieke. Artistieke uitingen van zichzelf en anderen raken en inspireren leerlingen. Zo groeit hun cultureel bewustzijn en ontwikkelen ze hun creatief denken en doen. Dat draagt bij tot hun persoonlijke ontwikkeling in relatie met de anderen.

Sociale vorming

In sociale vorming leggen we de focus op de mens als een relationeel wezen. Leerlingen leren zichzelf kennen als meer dan losse individuen, maar herkennen en erkennen zich als persoon en als knooppunt van relaties. Sociale vorming daagt hen uit om minder ik-gericht en meer empathisch te gaan leren en leven en duurzame sociale en relationele vaardigheden te ontwikkelen.

Samen creëren en samen verbeelden betekent dat ze rekening houden met eigen mogelijkheden en die van de ander.

Verbeelding

Kunst geeft een specifiek creatieve, verbeeldende kijk op de mens, de wereld en op God. Verbeelding breidt het voorstellingsvermogen van leerlingen uit en geeft ruimte om datgene wat niet onmiddellijk tastbaar is, uit te drukken en over te dragen. Leerlingen krijgen kansen om nieuwe werelden te leren kennen en te maken. Via kunst stimuleren we leerlingen om hun verbeeldingskracht te beleven, te versterken, vorm te geven en ervan te genieten. Aan de grondslag van een artistieke, kunstzinnige ervaring ligt de verbeelding.

Uniciteit in verbondenheid

Vanuit onze christelijke mensvisie erkennen en waarderen we de leerling als uniek persoon met eigen mogelijkheden en beperkingen, een eigen geschiedenis en persoonlijkheid. Artistieke expressie is betrokken op identiteit, op het diepste wezen van de mens. Door het beschouwen van en geraakt worden door kunst, geeft kunst zin en betekenis aan wie we zijn en aan de wereld waarin we leven. Leerlingen krijgen kansen om te groeien in relatie met zichzelf, de andere en de wereld.

Kwetsbaarheid en belofte

Door in aanraking te komen met een of meer artistieke vormen ontdekken leerlingen hun interesses en mogelijkheden. Zij kunnen door artistieke uitingen geraakt worden en ze worden geconfronteerd met hun kwetsbaarheid, grenzen, dromen en groeikansen. Daardoor leren ze hun kracht en kwetsbaarheid kennen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Gedreven met architectuur en beeld omgaan, individueel en samen met anderen

Nieuwsgierigheid en verwondering leiden tot zin. Zin om te kijken, verder te kijken, vanuit een ander standpunt te kijken. Dit anders kijken leidt tot maken. De leerling heeft een passie voor het architecturale en het beeldende. Dat uit zich in een intensieve beschouwing en een artistieke en creatieve zoektocht, alleen en in klasverband.

De leerlingen ontwikkelen een kritische, scheppende en verbeeldende gedrevenheid en ingesteldheid. Ze verwerven een onderzoekende, verkennende, experimentele en creatieve houding die ze kunnen gebruiken in de brede context van architectuur en beeldende kunst, maar ook daarbuiten in hun verdere dagelijkse leven. Ze streven naar artistieke eigenheid en exploreren de mogelijkheid van het ontwikkelen van een artistieke taal. Ze hanteren een doordachte en methodische aanpak in combinatie met zelfwerkzaamheid en zelfsturing. Daar werken ze zowel individueel aan als samen met anderen,

medeleerlingen, leraren, architecten, beeldend kunstenaars en ze kunnen zich inzetten voor eigen of breder gedragen doelen.

Door over het eigen werk en dat van anderen op een sensitieve en persoonlijke wijze te reflecteren en te communiceren, leren ze dat meerdere visies waardevol kunnen zijn.

Kunst en cultuur onderzoeken, betekenis geven en waarderen

Kunst beschouwen en creëren betekent groeien als mens. Daarvoor is het belangrijk dat de leerlingen met een open en nieuwsgierige blik naar de wereld rondom hen kijken. Door hun omgeving waar te nemen, te ervaren, te interpreteren, betekenis te geven en te waarderen, leren ze schoonheid herkennen in al haar facetten en zullen ze in staat zijn de wereld met vertrouwen en in verwondering tegemoet te treden.

Met kunst en cultuur ontdekken en begrijpen leerlingen zichzelf, de omgeving, de maatschappij en de wereld. Leerlingen onderzoeken hoe de wereld of de samenleving is of zou kunnen zijn. Kunst geeft een specifieke kritische en diverse manier van kijken naar cultuur. Betekenis geven heeft zowel betrekking op de artistieke uitingen die leerlingen zelf maken als op de professionele uitingen van kunst.

Verbeeldingskracht centraal stellen in het artistiek-creatief proces

Betekenis en zin geven gebeurt door verbeeldingskracht in te zetten. Door de beeldende taal van architecten, ruimtelijk vormgevers en kunstenaars te analyseren kunnen leerlingen een artistieke taal ontwikkelen. Ze ontdekken mogelijkheden en beperkingen van verschillende technieken, materialen, methodes en visies om zich ruimtelijk uit te drukken. De leerlingen zijn in staat om meerdere antwoorden te formuleren op een architecturale of ruimtelijke uitdaging en ontwikkelen zo een persoonlijke benadering bij het oplossen van gestelde uitdagingen. Het artistiek proces dat de leerlingen doorlopen, is de motor die de groei van hun verbeeldingskracht stimuleert.

Vakdeskundigheid inzetten bij het architecturaal en beeldend creëren en bij presenteren

Verbeeldingskracht is het fundament waarop artistieke deskundigheid gebouwd wordt. Verbeelding en experiment zijn het middel bij uitstek om ervaringen eigen te maken, er kennis uit te onttrekken en die toe te passen. Ze laat de leerlingen toe te groeien in hun visueel, sensitief en tactiel bewustzijn, geeft richting aan hun persoonlijk leerproces, en ten slotte aan de ontwikkeling van hun artistieke deskundigheid.

De aangereikte technieken zijn geen doel op zich, ze staan altijd in relatie tot vorm en inhoud. De leerlingen analyseren en exploreren de constructies van architectuur of ruimtelijke vormgeving en komen nadien tot eigen syntheses. Door waarnemen, geraakt worden, inbeelden, aanvoelen, kennen en begrijpen verwerven zij een visie die leidt tot eigen benaderingswijzen, tot improvisatie of gerichte creatie.

De leerlingen komen in aanraking met verschillende vormen van architectuur, ruimtelijke vormgeving en kunst. Zowel historische als hedendaagse architectuur en kunst, maar ook andere kunstdisciplines, de geestes- en positieve wetenschappen, en natuur en landschap kunnen inspireren. Ze leren architectuur, ruimtelijke vormgeving en artistieke uitingen te onderzoeken, te bevragen, een eigen betekenis te geven en te waarderen. Ze zetten bewust denkstrategieën in bij het analyseren en creëren, en gebruiken de specifieke mogelijkheden van de kunsten met het oog op het vergroten van de zeggingskracht van het eigen werk. Door het ontwikkelen van een steeds breder referentiekader kunnen de leerlingen zich meer en meer verdiepen in de wereld van (ruimtelijke) kunst, architectuur en wetenschap en ontdekken ze hoe zij zich verhouden ten opzichte van dat alles. Zo worden die kunstuitingen een springplank voor hun concepten, ideeën en creaties.

De leerlingen hanteren een begrippenkader en ontwikkelen de nodige vakterminologie. Ze leren een onderbouwde mening te geven over de beleving, betekenis en functie van architectuur, ruimtelijke vormgeving en kunst. Door te tonen en te delen met anderen bouwen ze een verbindende relatie met een

publiek op. Die relatie helpt hen verder de zoektocht naar kwaliteit te sturen en hun kritische blik aan te scherpen. Zo leren ze stap voor stap hun individuele expressie te verruimen en aansluiting te vinden met een bredere, meer universele verbeeldingswereld.

3.3 Opbouw

Dit leerplan bestaat uit deze rubrieken:

- Architecturale en beeldende vorming
 - Onderzoek en voorstudie
 - Creatie en presentatie
- Architectuur
- Beeld

Dit leerplan biedt de ruimte om zelf keuzes te maken in het clusteren van doelen en zo tot dwarsverbanden te komen.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

Er is een sterke verwantschap tussen het leerplan Architecturale en beeldende vorming, Architecturale en beeldende kunsten en Beeldende en audiovisuele kunsten.

Architecturale en beeldende vorming (D)	Architecturale en beeldende kunsten (D/A)	Beeldende en audiovisuele kunsten (D/A)
Kunst beschouwen in de brede zin: verschillende expressievormen (in een apart leerplan)	Kunst beschouwen: vanuit één expressievorm (geïntegreerd in het leerplan)	Kunst beschouwen: vanuit één expressievorm (SET); minstens beeldende en audiovisuele kunsten (geïntegreerd in het leerplan)
Conceptuele benadering van de doelen Meer ruimtelijk inzicht, ruimtelijk bewustzijn ontwikkelen	Vooraf vanuit concrete en praktische invalshoek werken aan de doelen – eenvoudige structuren	Vooraf vanuit concrete en praktische invalshoek werken aan de doelen – eenvoudige structuren
Dieper onderzoek naar verschillende oplossingen tijdens artistiek-creatief proces	‘Toepassen van ...’ tijdens artistiek-creatief proces in functie van een specifieke, concrete, afgebakende opdracht	‘Toepassen van ...’ tijdens artistiek-creatief proces in functie van een specifieke, concrete, afgebakende opdracht
Architectuur: doel i.v.m. relatie tussen ruimtelijke ingreep en omgeving	Basiskennis constructienomen en bouwtechnieken	Storytelling (eigen en andere verhalen): vanuit experiment en adaptatie en ondersteund door de leraar komen tot conceptueel werk
Meer mathematisch (met uitgebreide ruimtemeetkunde - wiskunde)	Expliciete aandacht voor interieur (bv. bij trends en ontwikkelingen)	

Er is ook een sterke verwantschap tussen de studierichtingen Architecturale en beeldende vorming en Beeldende en audiovisuele vorming.

Architecturale en beeldende vorming (D)	Beeldende en audiovisuele vorming (D)
Leerplandoelen Architecturale vorming naast beeld	Leerplandoelen Audiovisuele vorming naast beeld

Wiskunde: leerplan met verdiepte basis en cesuurdoelen ruimtemeetkunde	Wiskunde: basisleerplan met cesuurdoelen ruimtemeetkunde
--	--

3.4.2 Samenhang met de derde graad

Dit leerplan bereidt voor op verschillende studierichtingen in de derde graad. Vooral de doelen derde graad van Architecturale vorming en Beeldende vorming sluiten aan op de leerplandoelen van dit leerplan. Door meer wiskunde, specifiek ruimtemeetkunde, en specifieke doelen wetenschappen bereidt deze studierichting vooral voor op Architecturale vorming in de derde graad.

3.5 Aandachtspunten

Graadleerplan

Het leerplan Architecturale vorming is een graadleerplan. Als lerarenteam spreid je de leerplandoelen over de twee leerjaren waarbij overleg en een planmatige aanpak cruciaal zijn.

Het is belangrijk om het leerplan in zijn geheel te beschouwen waarbij verschillende leerplandoelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en over de rubrieken heen moeten worden bekeken en aangepakt. De ordening in dit leerplan leidt niet tot een organisatie van een afzonderlijke vakkenstructuur. Het is vanuit pedagogisch-didactisch standpunt dan ook absoluut nodig om degelijke samenhang te brengen tussen praktijk en theorie. Dat betekent dat er voor het specifieke deel van de studierichting geen verdeling is in vakken. In de leerplandoelen vormen theorie en praktijk een geheel, waardoor de afstemming van de theorie op de praktijk optimaal wordt.

Artistiek proces

Het artistiek proces is eigen aan de kunstrichtingen. Het speelt in alle specifieke leerplannen van het domein Kunst en creatie een belangrijke rol. Vanuit elke studierichting wordt het artistiek proces specifiek ingevuld. Er zullen gelijkenissen zijn met andere studierichtingen, maar ook duidelijke verschillen. Het kan interessant zijn om het artistiek proces te realiseren via cross-overs.

Artistiek proces wordt ruim geïnterpreteerd. Ook reflecteren, presenteren, inspiratie zoeken, onderzoeken, experimenteren, betekenis geven zijn delen van het artistiek proces. Het artistiek proces kan organisch verlopen, het is geen stapsgewijs proces. Leerlingen gaan aan de slag met diverse vormgevingsmiddelen, technieken, materialen en leren ze de mogelijkheden en beperkingen ervan kennen. Ze verdiepen het artistiek denken, voelen en handelen. Het artistiek proces kan zowel een proces, een resultaat, een concept of een creatie omvatten.

Twee invalshoeken

Een reeks leerplandoelen kan je zowel vanuit een architecturale als vanuit een beeldende context bereiken. Daarnaast blijven er enkele specifieke doelen voor elke discipline. In Architecturale kunst komen de leerlingen via bespreking van de opdrachten tot mogelijke oplossingen voor gestelde ruimtelijke uitdagingen. De leerlingen werken in een gestructureerde omgeving. In beeldende kunst komen de leerlingen via bespreking van de opdrachten tot diverse artistieke oplossingen voor de gestelde beeldende uitdagingen. De opdrachten kunnen zowel vrij als toegepast van karakter zijn. De leerlingen werken vooral in een gestructureerde omgeving.

Attitudes

De leerlingen verwerven algemene attitudes in functie van het ruimtelijk of architecturaal ontwerp zoals zelfwerkzaamheid, inzet, doorzettingsvermogen, discipline en initiatief nemen. Ze ontwikkelen een doordachte en methodische aanpak, leren abstract en conceptueel denken en worden steeds zelfstandiger. De leerlingen vertrouwen op hun expressiemogelijkheden en worden zich bewust van eigen en andermans uitdrukkingsmogelijkheden. Ze ontwikkelen een kritische ingesteldheid, ook ten opzichte van zichzelf. Ze

gaan respectvol om met de visie, de mening en creatie van een ander. De relatie inhoud-vorm staat centraal en leerlingen denken bewust na over 'wat' ze willen vertellen en 'hoe' ze dat kunnen doen.

Kunstgebeuren

Het refereren naar het historisch en hedendaags kunstgebeuren zal een vanzelfsprekend item zijn in de wisselwerking tussen leraar, leerling en lesdoelen. Opdat leerlingen breed zouden leren kijken, kan je hen vragen om geregeld te participeren aan het culturele leven. Je kan hen ook een grote variatie aan culturele evenementen, kunstvormen aanbieden waar ze normaal misschien niet mee in contact zouden komen (film, tentoonstellingen, theater, lezing, musea ...). Je moedigt hen aan om dat ook buiten de schooluren te doen.

Kunstbeschouwing

Voor Kunstbeschouwing is een apart leerplan beschikbaar. Je kan ervoor kiezen om die leerplandoelen apart of geïntegreerd aan te bieden. Het beschouwen van kunst kan vanuit het architecturale en beeldende benaderd worden, maar zeker ook vanuit een brede blik op kunsten. Zo kunnen leerlingen onderzoeken hoe beeld in andere kunstvormen een plaats kreeg en krijgt. Verschillende kunstvormen kunnen elkaar versterken, kunnen geïntegreerd worden en toch hun eigenheid behouden. Anderzijds kunnen grenzen vervagen tussen kunstvormen.

Vakterminologie

Het correct gebruik van vakterminologie in het atelier, in de praktijk- en theorielessen is essentieel voor heldere communicatie binnen dit vakgebied, waardoor leerlingen in staat zijn om complexe ideeën en concepten nauwkeurig te beschrijven. Het stimuleert kritisch denken en analyse, omdat het leerlingen aanmoedigt om de betekenis van termen te doorgronden en verbanden te leggen tussen verschillende begrippen, wat bijdraagt aan een diepgaand begrip van de leerstof.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Architecturale en beeldende vorming

4.1.1 Onderzoek en voorstudie

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een uitdaging binnen architectuur of beeld.

Samenhang tweede graad: I-II-III-GFL LPD 14

Wenk: Bij het doorlopen van een artistiek proces kan je denken aan

- het selecteren van ideeën zoals bij eigen gedachten en gevoelens stilstaan, artistieke werken bestuderen, indrukken of objecten verzamelen;
- het koppelen van de eigen bedoeling aan vormgeving via methodes zoals trial and error, try-out;
- het gebruiken van basistechnieken van de gekozen discipline.

Wenk: Je kan leerlingen uitnodigen om oplossingen te zoeken voor eigen zwaktes, hun sterktes leren inzetten in functie van uitdagingen, bv. via werken en zelfreflectie in een schetsboek, logboek ... , ze kunnen daarbij ook nadenken over hun artistiek parcours. Ze kunnen horizontale en verticale verbanden ontdekken in functie van onderzoek.

Wenk: Je kan de leerlingen stimuleren om zich zoveel mogelijk door het grillige proces van de kunst te laten leiden. Dat houdt ook in dat niet altijd alle stappen van het artistiek-creatief proces (oriënteren, onderzoeken, uitvoeren, evalueren) moeten worden doorlopen of dat de volgorde van die stappen vastligt, zolang als artistiek-creatief proces maar minstens eenmaal volledig wordt doorlopen. Een artistieke expressievorm onderzoeken kan door waarneming, inspiratie, verbeelding, analyse, conceptualisering en reflectie ...

Wenk: De leerlingen kunnen allerlei werkwijzen inzetten om ideeën en inspiratie te verzamelen: artistieke creaties bestuderen, indrukken of objecten verzamelen, documenteren zoals fotograferen, schetsen, luisteren of kijken naar opnames, naar concerten gaan, naar voorstellingen gaan, lezen ...

Wenk: Het is belangrijk leerlingen te wijzen op het verschil tussen zich laten inspireren door kunst en het kopiëren van kunst. Je besteedt best aandacht aan intellectueel eigendomsrecht (auteursrecht, portretrecht ...).

LPD 2 De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en samenlevingen.

LPD 3 De leerlingen beschrijven aspecten van architectuur en beeld.

Wenk: Je kan het hebben over de interactie tussen waarneming, betekenis, doel en onderwerp.

Wenk: Je kan met de leerlingen niet alleen binnen, maar ook buiten de school gaan om architectuur en beeldende kunst waar te nemen en te beleven. Dat kan door bv. een museumbezoek, een stadswandeling, een bezoek van of aan een kunstenaar, een performance ...

Wenk: Je kan aandacht besteden aan zintuigelijk waarneembare kenmerken: beweging, geur, klank, kleur ...

Wenk: Je kan een variatie aan onderwerpen en bedoelingen aanbieden zoals bv.

- onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen zoals dood, het alledaagse, geboorte, geschiedenis, liefde, leven, rituelen; gelaagdheid bij interpretatie van onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen;

- bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals aankaarten, confirmeren, commercieel voordeel halen, decoreren, entertainen, identiteit vormgeven, informeren, in vraag stellen, maatschappelijk belang dienen, praktisch gebruiken, revolteren, schoonheid creëren; gelaagdheid van de interpretatie van bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen.

4.1.2 Creatie en presentatie

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 4 De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.

Wenk: In het kader van een gemeenschappelijk project kunnen de leerlingen naast hun artistieke competenties ook hun vaardigheden op het vlak van logistiek, organisatie of communicatie samenbrengen.

LPD 5 De leerlingen creëren artistiek werk met behulp van architecturale of beeldende bouwstenen, technieken en materialen.

Wenk: Materialen en technieken hebben mogelijkheden en beperkingen. Het leren kennen van eigenschappen is belangrijk. Experimenteren en zoeken naar oplossingen hoort daarbij. Andere materialen, technieken inzetten of combineren kan voor een ander effect zorgen. Leerlingen kunnen traditionele en experimentele technieken toepassen en verschillende domeinen combineren. Je kan leerlingen in contact brengen met zowel analoge als digitale technieken.

Wenk: Het ontdekken van een voorkeur in functie van het werken met bepaalde materialen of technieken is voor leerlingen interessant.

LPD 6 + De leerlingen analyseren architecturale en beeldende bouwstenen, technieken en materialen vanuit meerdere perspectieven om betekenis te creëren en aan een inhoud vorm te geven.

Wenk: Je kan meerdere perspectieven (multiperspectiviteit) hanteren zoals eerstepersoonsperspectief, derdepersoonsperspectief.

Wenk: Het kan gaan over: gehelen, opbouw, samenhang en contrastwerking, compositie, essentie (belangrijkste lijnen, vlakken, contrast, ritme, beweging, spanning, details, voorplan, accenten ...), verscheidenheid, tonen (licht, donker, nuances, arceren ...), texturen (hard, zacht, glad ...) en structuren leren zien en weergeven.

Wenk: Je kan de leerlingen verschillende uitdrukkingswijzen laten toepassen: verwoorden, verbeelden, bewegen, verklanken ...

Wenk: Je kan de leerlingen de vormtaal laten ontleden.

Wenk: Bij dit doel kan je breed kijken en leerlingen vanuit zowel natuurlijke als culturele vormgeving, inhoud, uitdrukking(vorm(en) of expressie laten waarnemen, analyseren en opnieuw synthetiseren.

LPD 7 De leerlingen nemen waar en geven vormen, verhoudingen, relaties en richtingen weer.

Wenk: Je kan leerlingen door middel van tekenkundige technieken (zoals meten met potlood en duim, herleiden tot eenvoudige vlakken ...) de waarneming naar vormen, verhoudingen, relaties en richtingen laten vertalen.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan schaal en verhoudingen. Je kan de 'Gulden snede' aan bod laten komen.

LPD 8 De leerlingen passen diverse soorten perspectief toe.

Wenk: Het kan gaan over lijnperspectief, parallelperspectief, atmosferisch perspectief, kleurperspectief ...

LPD 9 De leerlingen gaan in dialoog over elkaars artistiek proces en werk.

Wenk: In dialoog gaan veronderstelt communicatie in twee richtingen. Het betreft zowel feedback kunnen en durven geven als ook feedback kunnen en durven ontvangen. De dialoog is niet vrijblijvend maar wordt gevoerd aan de hand van afgesproken criteria. 'Afgesproken' kan breed worden geïnterpreteerd: criteria afgesproken tussen leraar en leerlingen of criteria afgesproken tussen leerlingen.

LPD 10 De leerlingen presenteren hun artistieke creaties in tijd en ruimte.

Wenk: Je kan de leerlingen presentatietechnieken uit de gekozen en andere artistieke expressievormen laten gebruiken. Je kan aandacht besteden aan het gebruik van codes om zich te tonen zoals zich richten naar het publiek, opstellen van eigen artistiek werk, geconcentreerd uitvoeren, in ontvangst nemen van appreciatie.

4.2 Architectuur

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 11 + De leerlingen analyseren de architecturale mogelijkheden van de ruimte.

Duiding: Architecturaal betekent in relatie tot de menselijke beleving.

Wenk: Je kan de leerlingen het verschil tussen vorm, object, binnen-, tussen- en buitenruimte laten onderzoeken. Je kan hen geometrische en (an)organische vormen laten construeren en manipuleren.

LPD 12 + De leerlingen leggen relatie tussen de ruimtelijke ingreep en de omgeving.

Wenk: Je kan de leerlingen relaties laten leggen op het gebied van beleving, betekenis, gebruik. Hoe verhoudt de mens zich t.o.v. zijn omgeving, stedelijke of landelijke omgeving, de natuur, cultuurlandschap ...?

LPD 13 De leerlingen passen hun kennis van architectuur toe tijdens het ontwerpen, tekenen en realiseren van projecten.

Wenk: Bij het tekenen kunnen leerlingen aandacht schenken aan:

- schaal en maat;
- materiaal en techniek;
- compositie;
- verhouding;
- ruimtelijke vormgeving met aandacht voor constructieve en esthetische aspecten;
- ruimtelijke realisatie, ook vanuit tweedimensionaal vlak;
- ruimtelijke weergave op tweedimensionaal vlak.

Wenk: Je kan de leerlingen laten werken aan inzicht bij 3D en 2D: van 3D naar 2D en omgekeerd d.m.v. fysieke maquettes, digitale modellen. Je kan ook aandacht hebben voor kleurgebruik.

LPD 14 De leerlingen analyseren eigenschappen van constructies.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan de relatie tussen materiaal, structuur en functie.

LPD 15 De leerlingen gebruiken elementen van een architecturale tekentaal in functie van onderzoek, ontwikkeling en presentatie van een artistieke creatie.

Wenk: Er kan zowel analoog als digitaal gewerkt worden. Je kan de leerlingen laten kennismaken met enkele eenvoudige digitale tools.

Wenk: Je kan de leerlingen tekentechnische middelen laten gebruiken: eenvoudige meetkundige constructies, projectietekeningen ...

LPD 16 De leerlingen modelleren constructies in 3D.

4.3 Beeld

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 17 De leerlingen creëren artistiek werk met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen.

LPD 18 De leerlingen hanteren beeldende bouwstenen in het vlak en in de ruimte: kleur, vorm, textuur, compositie, ruimte, licht en schaduw.

LPD 19 + De leerlingen experimenteren met beeld, vorm, materie en techniek.

Wenk: Je kan leerlingen met verschillende materialen dezelfde effecten laten bekomen of met dezelfde technieken verschillende effecten.

LPD 20 + De leerlingen exploreren beeldende expressiemogelijkheden in functie van de ontwikkeling van een persoonlijke beeldtaal.

LPD 21 + De leerlingen experimenteren in een tweedimensionale beeldende context.

Wenk: Tweedimensionaal werken kan ook via mixed media, grafische (druk)technieken (printen). Tekenen, fotograferen, printen en schilderen bekijk je breed en vul je ook breed in.

LPD 22 + De leerlingen experimenteren in een driedimensionale beeldende context.

Wenk: Driedimensionaal aan de slag gaan kan bijvoorbeeld bij een installatie bouwen, printen, drukken, boetsen, met textiel werken, digitale technieken hanteren.

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

5.1 Infrastructuur

Een atelier

- dat ruim en voldoende verlicht is met grote onderhoudsvriendelijke tafels en met voldoende verluchtingsmogelijkheden; whiteboard of bord; met wastafel en stromend water;
- met voldoende bergruimte voor het opbergen van aanvullend materiaal van de school en van de leerlingen; opbergkasten en ladekast voor papier;
- met binnen of buiten het lokaal ruimte en materiaal om werken van leerlingen tentoon te stellen zoals prikwallen, kaders, sokkels;
- met mogelijkheid tot verduistering en spotlichtbronnen om objecten te belichten;
- met toegang tot specifieke ateliers: 3D-atelier, fotografie, grafisch atelier, schildersatelier (met schildersezels) ...
- met een ruimte of zone om het afval te sorteren en te stockeren;
- met (draagbare) computers waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden zijn;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

5.2 Materiaal beschikbaar in de infrastructuur

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

- materieel voor afvalsortering: vuilnisbakken om te sorteren voor papier, PMD, restafval ...;

- toestellen zoals computer, belichtingsmateriaal, opnamemateriaal, camera, snijmachine, groot meetmateriaal, vergroter, statief, ontwikkeltank, droogkast;
- snijmatten;
- toegang tot scanner, printer;
- mogelijkheid om op groot formaat te werken;
- toegang tot didactisch schetsmateriaal en objecten;
- grondstoffen zoals karton, papier, tekengerei, chemicaliën voor positief- en negatiefontwikkeling;
- gereedschapskoffer met elementaire gereedschappen zoals hamer, vijl, beitel, mes, paletten ...;
- mogelijkheid om digitaal werk te bewaren en te delen;
- toegang tot vakliteratuur, kunstreproducties en andere.

5.3 Materiaal waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- Basispakket om vanuit het architecturale en beeldende aan de slag te gaan.

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden

In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD) of de cesuurdoelen (CD) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen en cesuurdoelen
1	MD 16.04; CD 04.01.01
2	CD 04.02.01
3	MD 16.04; CD 04.01.01
4	CD 04.01.03
5	CD 04.01.02
6 +	-
7	MD 16.04; CD 04.01.01
8	CD 04.01.02

9	CD 04.01.04
10	MD 16.04; CD 04.01.01
11 +	-
12 +	-
13	CD 04.01.02
14	CD 11.17.01
15	MD 16.04; CD 04.01.01
16	CD 11.17.02
17	CD 04.01.02
18	CD 04.01.02
19 +	-
20 +	-
21 +	-
22 +	-

7.1 Minimumdoelen basisvorming

16.04 De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces vanuit verbeelding.

Voetnoot:

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

7.2 Cesaurodoelen

04.01.01 De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie.

04.01.02 De leerlingen creëren artistiek werk met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen.

04.01.03 De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.

04.01.04 De leerlingen gaan in dialoog over elkaars artistiek proces en werk.

04.02.01 De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en samenlevingen.

11.17.01 De leerlingen analyseren eigenschappen van constructies.

11.17.02 De leerlingen modelleren constructies in 3D.

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de tweede graad	7
2.1.1	Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit.....	7
2.1.2	Samenhang over de finaliteiten heen.....	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Architecturale en beeldende vorming en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	10
3.4	Leerlijnen.....	10
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	10
3.4.2	Samenhang met de derde graad.....	11
3.5	Aandachtspunten	11
3.6	Leerplanpagina.....	12
4	Leerplandoelen	12
4.1	Architecturale en beeldende vorming	12
4.1.1	Onderzoek en voorstudie.....	12
4.1.2	Creatie en presentatie	14
4.2	Architectuur	15
4.3	Beeld	16
5	Basisuitrusting	17
5.1	Infrastructuur	17
5.2	Materiaal beschikbaar in de infrastructuur	17
5.3	Materiaal waarover elke leerling moet beschikken.....	18
6	Glossarium.....	18
7	Concordantie	19

7.1	Minimumdoelen basisvorming	20
7.2	Cesuurdoelen	20

ONTWERP